

PEDAGOGICAL SCIENCES

DEVELOPMENT OF MULTILINGUALISM OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

РОЗВИТОК ПОЛІМОВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Snizhana Drabyniuk¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-379-8-12>

Відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти, випускники сучасних загальноосвітніх закладів України мають володіти державною мовою, однією з мов корінних народів або національних меншин України та іноземною мовою [3, с. 94]. До того ж, прийнятий за основу законопроект № 9432 «Про застосування англійської мови в Україні» від 28 червня 2023 року, згідно якого англійська мова має набути статусу як однієї з мов міжнародного спілкування в Україні [4]. Сприяння полімовності є також задекларованою метою освітньої політики ЄС, де щонайменше 75% учнів на першому етапі середньої освіти повинні вивчати щонайменше дві іноземні мови [1]. Саме тому, освітня система України має бути зорієнтована на розвиток полімовності молодших школярів.

Поняття «полімовність» ми трактуємо так: це здатність людини володіти кількома мовами у процесі комунікації чи спілкування. При цьому, в науковому полі зустрічаються ще й конструкти-синоніми, серед яких: «багатомовність», «мультилінгвізм» та «полілінгвізм».

Погоджуємось із дослідницею О. Демченко, що особливо у розвитку полімовності необхідно підтримувати талановитих та обдарованих молодших школярів, оскільки вони є важливим природним ресурсом, людським капіталом, інтелектуальною і культурною цінністю, національною елітою [2]. *По-перше*, розвиток полімовності дозволить забезпечити конкурентоспроможність країни при євроінтеграційному виборі, адаптацію кожної особистості в новому соціокультурному середовищі та розширить масштаби міжкультурної взаємодії, зокрема в умовах російсько-української війни, коли відбувається вимушена

¹ Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ukraine

внутрішня міграція українців [5]. *По-друге*, забезпечить всебічне засвоєння учнями здобутків власної народної культури, виховає толерантне ставлення до інших людей, які належать до інших культур [9]. *По-третє*, якісне вивчення іноземних мов ще з молодшого шкільного віку забезпечить можливість успішного складання іспитів перед вступом до закладів вищої освіти.

Освітня установа як середовище полімовної освіти розвиватиметься при полімовній підготовці учителів Нової української школи, що припускає оволодіння ними низкою умінь і навичок, які «реалізуватимуться засобами нерідної мови і пов'язуватимуться не лише із спроможністю сприймати, перетворювати, аналізувати та інтерпретувати усну та письмову інформацію, але й з використанням словесних і несловесних засобів для продукування власних думок, обстоювання особистої позиції, її переконливої аргументації» [6, с. 261].

Важливим для вчителя також є наявність цілого спектру принципів, методів, технологій та форм у своїй роботі. Передусім, дослідники рекомендують при організації освітнього середовища обирати правильні стратегії розвитку мовної особистості, відходити від вправ репродуктивного характеру, а процес навчання насичувати живим безпосереднім спілкуванням учнів з учителем та з однолітками» [7].

Як позитив, цьому в початковій школі сприяють ранкові зустрічі, де створюються ситуації для обговорення, обміну думками, враженнями чи переживаннями. Також, можна організувати театралізовану діяльність, яку дослідники співвідносять з творчою грою, що як валоризуючий (викривальний) метод, вимагає звернення до аксіологічних основ, надає дітям можливість аксіологічного переживання, розумового та емоційного самовираження, уможливує стимулювання процесу пізнавального пошуку, актуалізує потенційні можливості та творчу активність дітей [8, с. 66].

Розглядаючи перспективи театралізованої діяльності у розвитку полімовності молодших школярів ми зосередились на полімовному театрі / багатомовному театрі читця, заснованому швейцарською дослідницею С. Куцельман [10]. Програма полімовного театру передбачає популяризацію вільного читання різними мовами та покращення читацької мотивації учнів. Зазначимо, що такий театр є придатним для використання як на шкільних уроках, так і на уроках іноземної мови. Крім мов, якими розмовляють у класі чи загалом вивчають у школах також включені мови мігрантів. Щоб переконатися, що учні є експертами з мов свого походження, клас інформують про мовні навички кожного з них не пізніше, ніж за два місяці до початку роботи театру. Якщо текст для читання включає мови, які не входять до активного мовного репертуару

вчителя, то відповідно до іншомовної частини тексту для читання залучають колег.

Отже, виходячи із вищезазначеного вважаємо, що використання полімовного театру може бути ефективним при розвитку полімовності молодших школярів. Вчителям початкових класів необхідно пройти відповідну підготовку, оволодіти його методикою, ознайомитись із умовами надання педагогічної підтримки учням.

Список використаних джерел:

1. Василюк А. Освітня політика Європейського Союзу. *Шлях освіти*. 2007. № 3. С. 13–17.
2. Демченко О. П. Підготовка майбутніх творчих педагогів обдарованих дітей у контексті євроінтеграції. *Молодий вчений*. 2019. № 5.2 (69.2), травень. С. 47–52.
3. Державний стандарт початкової освіти : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого. 2018 р. № 87. Київ : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.
4. Постанова Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про застосування англійської мови в Україні» № 3493-IX від 22.11.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3493-IX#Text>
5. Ковальова О. Україна – Європейський Союз: інтеграційний потенціал і проблеми співробітництва. *Людина і політика*. 2002. № 6. С. 22–29.
6. Лапшина І. М. Впровадження нетрадиційних прийомів полімовної підготовки учителя нової української школи. *Нова українська школа: початок реформ* : зб. тез доповідей. 2020. С. 261–263.
7. Ткаченко Л. П. Формування мовної особистості в новій українській школі. *Практична філософія і Нова українська школа* : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 16 травня 2019 р. / НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди [та ін.] ; [редкол.: С. О. Сисоєва (голов. ред) та ін.]. Київ, 2019. С. 24–26.
8. Maria Szymańska, Magdalena Ciechowska, Katarzyna Pieróg, Sylwia Gołąb. BADANIA W DZIAŁANIU W PRAKTYCE PEDAGOGICZNEJ. Wybrane przykłady. Wydawnictwo naukowe akademii ignatianum w krakowie. Kraków. 2018. 302 p.
9. Rudnytska-Yuriichuk, I., Kurhannikova, O., Demchenko, O., Tolchieva, H., Holiuk, O. Formation of multicultural competence of preschool children. *Revista Tempos e Espaços em Educação*. 2022. 15(34), e17090. DOI: <http://dx.doi.org/10.20952/revtee.v15i34.17090>
10. Sabine Kutzelmann, Ute Massler, Klaus Peter. DIE ZENTRALEN LEHRLERN-PROZESSE DES MEHRSPRACHIGEN LESETHEATERS. Eine Anleitung für die Praxis. 11 p. URL: https://melt-multilingual-readers-theatre.eu/wp-content/uploads/2017/08/Broschüre_20170705_mitISBN.pdf